

Управління культури та охорони культурної спадщини
Черкаської обласної державної адміністрації

Комунальний заклад «Обласна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка» Черкаської обласної ради

«Маршрути успіху»
бібліотек Уманської міської ЦБС
в період децентралізації
(досвід роботи бібліотек Уманської ЦБС)

м. Черкаси
2020 р.

УДК 7.07+821.09](477.46)
М25

Підготувала	Н. Олініченко
Опрацювала	Т.В. Долгушина
Редактор	В.К. Величко

М25 «Маршрути успіху» бібліотек Уманської міської ЦБС в період децентралізації: досвід роботи Уман. МЦБС / Упр. культури та охорони культурної спадщини Черкас. облдержадмін., Комун. закл. «Обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка» Черкас. облради; [уклад.Н.Олініченко, опрац. Т. Долгушина]. – Черкаси: ОУНБ ім. Тараса Шевченка, 2020. – 12с.

У матеріалах висвітлюється досвід співпраці роботи бібліотек Уманської міської центральної системи з владою та громадою, розкривається алгоритм втілення інноваційних форм і методів діяльності.

Видання призначене для бібліотечних працівників.

УДК7.07+821.09](477.46)

© Коштовний заклад «Обласна
універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка» Черкаської обласної ради

Уманська міська централізована бібліотечна система на сучасному етапі активно впроваджує в роботу нові форми та методи діяльності. Пріоритетними стали такі напрямки: національно-патріотичне виховання, родинно-сімейне, естетичне, правове, екологічне, фізичне, трудове виховання, краєзнавча робота, проєктна діяльність. Робота закладів наповнилась новим змістом, активно почали втілюватись інноваційні форми роботи, бібліотеки тісно співпрацюють з громадою та владою міста.

Насамперед книгозбірні системи популяризують літературу, яка сприяє прищепленню почуття патріотизму, причетності до історичної долі України, висвітлює події, які відбуваються на сході країни, вшановує героїв-захисників. Прикладами такої літератури є вже визнані читачами кращі видання авторів Уманщини про Операцію об'єднаних сил (АТО).

До написання книги про АТО «Слово про безсмертних» долучилися працівники міської системи (Людмила Чупряк, Ірина Зуб, Олена Козаченко, Валентина Семенюк). Це книга про мужніх уманчан, які чесно виконали громадянський обов'язок, захищаючи цілісність своєї держави, не порушили присягу, не зрадили друзів.

В рамках проведення циклу заходів «Хай буде мир однині і довіку» бібліотечні працівники використовують, поряд з традиційними формами роботи, інноваційні, такі як: патріотичний флешмоб «Єднаймося разом», бібліофреш «Нові книги, нові імена, нові герої».

Проводяться уроки мужності та милосердя під девізом «Борімося – поборемо!», на які бібліотекарі запрошують учасників бойових дій на Сході країни, представників волонтерських організацій, ветеранів минулих воєн, активних громадських діячів, учасників Революції Гідності, членів сімей Героїв Небесної Сотні та полеглих бійців АТО.

Уманська міська ЦБС є активним організатором та учасником загальноміських заходів. Працівники бібліотек стали ініціаторами проведення загальноміського фестивалю «Пісні, народжені в АТО». Традиційним стало організація й проведення загальноміського поетичного фестивалю «Свою Україну любіть» (до Дня Незалежності) в центральній частині міста, в якому беруть участь діти та дорослі, всі бажаючі.

Багато цікавих зустрічей-вшанувань відбуваються як в бібліотеках, так і поза їх межами. Це такі заходи, як: бібліофест «Соборна і єдина рідна ненька Україна» проведений в приміщенні ЗОШ №9 для учнів 9 – 10 класів, година пам'яті «Нарешті знищена війна весняним громом Перемоги», яка відбулася в БФ№1 за участю вокалістів хору ветеранів педагогічної праці «Ластівка», година шани «Зі сплаву геройства і мертвих і живих писалось ім'я «Перемога», вікторина «Козацький дух непереможний» для студентів ДНЗ «Уманський професійний аграрний ліцей» та інші.

Одним із важливих напрямків діяльності Уманської міської системи бібліотек є краєзнавство. Колектив тісно співпрацює із відомими краєзнавцями міста та області.

У рамках «Року охорони культурної спадщини» відбулося засідання круглого столу «Перлини Умані». Учасниками стали видатні земляки: директор дендрологічного парку «Софіївка» Іван Семенович Косенко, професор Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини Ігор Кривошея, директорка Краєзнавчого музею – Наталя Білоус, науковці ДІАЗ «Стара Умань» - дослідник Шломо Шварцман та архітектор Володимир Лісаченко та ін.

Бібліотекарі розробили план заходів щодо збереження культурної спадщини в місті Умань, підготували інформативну постійно діючу книжкову виставку «Збереження культурної спадщини Умані – справа нашого покоління».

Працівники бібліотек тісно співпрацюють з місцевими авторами.

До Дня міста в актовому залі будинку вчителя, за ініціативи Уманської міської ЦБС, для членів міської громади була організована презентація книг, виданих в 2017 – 2018 роках «Сузір'я яскравих зірок у краєзнавчій літературі». Презентовано книги Ніка Армса «Істина в любові», Івана Пахольчука «Я просто йшов», Дмитра Безверхнього «Мemento моментум Свободи», Йосипа Скарбовського «Пережившие разгром» про трагедію в урочищі Зелена брама. Також представлені книги «Гірчить доля бузиною» та «Отроцтво» Ніни Михайлової ; «Уманський військкомат: кроки часу», яка присвячена 100-річчю заснування Уманського військового комісаріату; відбулась презентація унікального твору Михайла Рудюка «Абетки «Софіївки» та інших.

Для залучення більшої кількості користувачів , реклами та популяризації культурних послуг в роботі бібліотек використовуються соціальні мережі.

До Дня української писемності та мови Уманська міська ЦБС на чолі з директором Людмилою Чупряк організували віртуальний флешмоб #Слово_про_Рідну_Умань. Ідею вірусної теми для соціальних мереж подала заступник міського голови Жанна Лозінська, а підтримав відділ культури і всі свідомі уманчани. До віртуального флешмобу долучилися як пересічні уманчани, так і колективи уманських установ. Загалом більше ста публікацій під хештегом #Слово_про_Рідну_Умань з'явилося на сторінках Facebook.

Суспільно-важливим моментом сьогодення – є залучення молоді у роботу бібліотеки. Вже два роки поспіль при ЦБ для дорослих діє молодіжна платформа «Бібліотека - територія успіху». Це своєрідний центр для активної молоді міста. Під час зустрічей учасники спілкуються, обговорюють прочитані книги, переглядають фільми, що сприяє розвитку самоосвіти, прагнення брати участь у суспільному житті. У разі потреби графік роботи книгозбірні може змінюватись на користь відвідувачів.

Працівниками бібліотеки розроблена цільова програма, за якою проводяться тренінги.

Серед найбільш актуальних заходів були: тренінг «Активна молодь – гордість країни», «Конституція – основний закон України», «Поняття громадський аніматор», урок «Децентралізація – європейський акцент», гра-карткування «Ресурси місцевих громад» та ін.

З великим успіхом пройшов літературний вечір «Поезія – це завжди неповторність» та гра «Світ громад – створюємо нове самоврядування».

Учасники молодіжної платформи знайомляться з діяльністю органів місцевого самоврядування та державотворенням, з роботою народних депутатів та громадських організацій, беруть участь в управлінні містом, відвідують засідання виконавчого комітету, сесії міської ради, подають листи і пропозиції міському голові та заступникам. Винагородою за активну суспільну діяльність, життєву позицію для учасників тренінгового центру «Бібліотека – територія успіху», Академії молодіжного лідера та Молодіжної ради стала екскурсія до Києва у Міністерство молоді та спорту, а також Верховної Ради України.

На сьогодні пріоритетним напрямком діяльності бібліотек міста стала участь у проєктах, конкурсах, написанні грантів.

Уманська міська централізована бібліотечна система в 2019 році отримала перемогу у проєкті «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС), який спрямований на створення сприятливого середовища для впровадження децентралізаційної реформи в Україні, зміцнення місцевого самоврядування. Проєкт реалізується Асоціацією міст України (АМУ) в партнерстві з Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

В рамках проєкту директор Уманської міської ЦБС Людмила Чупряк та керівник громадської організації

«Шлях добра» Тетяна Мануйлова організували відкритий простір «Сценарії децентралізації в Умані» для спілкування на тему реформи місцевого самоврядування.

Працівники Уманської міської ЦБС беруть активну участь у проєкті відділу культури Уманської міської ради, Управління охорони історичного середовища м. Львів, Центру міської історії Центрально-Східної Європи та Лабораторії міського простору м. Львів «ReHERIT», який покликаний спонукати міста до детальнішого вивчення своєї культурної спадщини, сприяти толерантному та неупередженому ставленню членів громади до певних історичних фактів чи подій, збереженню культурних надбань свого краю.

Директор Людмила Чупряк та бібліотекар ЦБ Тетяна Галда успішно пройшли цикл тренінгів на тему паломництва та хасидизму в рамках проєкту «ReHerit» та практичну програму і воркшоп «Умань (не)відома: нові підходи, формати та теми у розповіді про знану і приховану спадщину міста».

Проєктна діяльність змінює професійну свідомість бібліотекарів, спонукає їх до пошуку реальних можливостей щодо швидкого вирішення нагальних проблем, до освоєння нових знань, умінь та навичок з практичної вправності у сфері проєктного менеджменту.

Також у 2019 році Уманська міська ЦБС розробила та подала такі проєкти:

– Проєкт «Бібліохаб — сучасна бібліотека» (в межах загальноміського проєкту «Громадський бюджет Умані») - спрямований на створення мультифункціонального культурно-освітнього простору в приміщенні

пам'ятки архітектури місцевого значення (готель «Європа») для розвитку молоді, стимулювання бажання працювати та відпочивати в рідному місті, заохочення в отриманні нових знань та саморозвитку, організацію привабливого простору для спілкування різновікових груп уманчан та гостей міста.

Цей проєкт пройшов перший відбірковий тур з 36 поданих проєктів, але, на жаль, не вдалося вибороти перемогу.

– підготувала заявку на отримання гранту «House of Europe», що фінансується Європейським Союзом та сприяє професійному і творчому обміну між Україною та ЄС в секторах культури та креативних індустрій, освіти, охорони здоров'я, медіа, соціального підприємництва та молоді.

Після поразки Уманська міська ЦБС не припиняє роботу з пошуку джерел фінансування (написання проєктних заявок) для оснащення бібліотек технікою, яка вкрай необхідна членам громади міста Умань. У 2020 році була подана повторна заявка на цей самий конкурс «House of Europe» - Інфраструктурні гранти #2.

– подано заявку на отримання гранту під назвою «Програми міні-грантів для культурної спадщини» (ReHerit). Наш проєкт «Збережемо унікальну культурну спадщину Умані – готель «Європа» був направлений на трансформацію простору центральної бібліотеки в мультифункціональний простір, на базі якого буде проведено цикл заходів на основі соцдослідження по інформуванню громади з питань роботи з культурною спад-

щиною. Уманська міська ЦБС під час підготовки та подачі заявки співпрацювала з Громадською організацією «Центр Уманського мистецького арсеналу».

– пройшла відбір заявка Уманської міської ЦБС на участь у проєкті «Гуртобус» від фонду ІЗОЛЯЦІЯ у співпраці з Посольством США.

Гуртобус – це пасажирський автобус, перетворений на мобільний культурний центр. Гуртобус подорожуватиме між населеними пунктами, влаштовуючи культурно-освітні заходи, мистецькі та наукові практикуми, кінопокази, зустрічі з професіоналами креативних індустрій, інтерактивні події, тощо.

Через карантинні заходи цього року реалізація проєкту розпочнеться пізніше. Наразі попередньо старт поїздки прогнозується на початок липня.

Зі свого боку Уманська міська ЦБС запропонувала наступні заходи: Майстер-клас декоративного розпису майстрів ГО «Шлях добра» для дітей з особливими потребами, виставку робіт Світлани Миронюк - матері загиблого уманського «кіборга» Андрія Миронюка.

Заявку на Всеукраїнський конкурс «Успішні бібліотечні програми для молоді», організований Державною бібліотекою України для юнацтва під назвою «О, цей невгамовний Куліш» (до 200-річчя від дня народження), підготувала завідувачка ВКіО Центральної бібліотеки для дорослих Палагута Валентина Василівна.

У 2020 році Уманська міська ЦБС стала учасницею проєкту "Твори культуру: бібліотечні інноваційні послуги", що реалізується ВГО Українська бібліотечна

асоціація за підтримки Європейського Союзу (програма House of Europe).

Партнери проєкту: Публічні бібліотеки м. Орхус (Данія) та Білоруська бібліотечна асоціація.

В рамках проєкту Уманська міська ЦСБ планує створити на базі Центральної бібліотеки для дорослих мультимедійну лабораторію «Меді@-Бібліотек@» - сучасний простір для розвитку технічної творчості користувачів бібліотеки, навчання в сфері ІТ.

Плануємо розробити курси з графічного дизайну, за допомогою яких користувачі легко і просто зможуть редагувати фотографії, імітувати різні техніки малювання, створювати фотоколажі та робити текстові замітки. Це буде простір для проведення інтерактивних занять та відеоконференцій.

Уманська міська ЦСБ виробила свої «маршрути успіху», завдяки яким бібліотеки займають чітку громадянську позицію та є успішними публічними інформаційно-довідковим просторами для громади, інструментом активації професійної комунікації, джерелом нових знань, місцем для спілкування та обміну досвідом.

Методичне видання

«Маршрути успіху» бібліотек Уманської міської ЦБС
в період децентралізації
(досвід роботи бібліотек Уманської ЦБС)

Підготувала
Опрацювала

Н. Олініченко
Т. Долгушина

Відповідальна за випуск
Редагування
Комп'ютерне опрацювання

Л.П. Капкаєва
В.К. Величко
Т. Долгушина

Формат 60x84/16

Видавець і виготовлювач
Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка»
вул. Б. Вишневецького, 8 м. Черкаси, 18001